

REPUBLIKA HRVATSKA
VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**OBRAZLOŽENJE DRŽAVNOG PRORAČUNA I FINACIJSKIH
PLANOVA IZVANPRORAČUNSKIH KORISNIKA ZA 2013. I
PROJEKCIJE ZA 2014. I 2015. GODINU**

Zagreb, 19. studenog 2012.

SADRŽAJ

1.	UVOD	3
2.	MAKROEKONOMSKI OKVIR	5
3.	PRIHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA.....	8
4.	RASHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA	14
	4.1. Obrazloženje rashoda po ekonomskoj klasifikaciji.....	14
5.	UKUPNI MANJAK DRŽAVNOG PRORAČUNA	18
6.	RAČUN FINANCIRANJA DRŽAVNOG PRORAČUNA.....	19
7.	IZVANPRORAČUNSKI KORISNICI	20
8.	PROCJENA UKUPNOG MANJKA KONSOLIDIRANE OPĆE DRŽAVE	22

1. UVOD

Nakon pada gospodarske aktivnosti krajem prošle i početkom ove godine, u posljednjem tromjesečju ove godine očekuje se početak njegovog oporavka i blagog rasta, potaknutog postepenim ubrzavanjem investicijskog ciklusa javnih poduzeća. Iako se u idućih nekoliko godina očekuje snažni investicijski zamah, popraćen uz investicije javnih poduzeća i sve većim investicijama privatnog sektora, 2013. godina bit će ključna u definiranju novog, dugoročno održivog modela gospodarskog rasta.

U takvim okolnostima, pred javnim financijama u Republici Hrvatskoj je dvostruki izazov: s jedne strane nužna je brza fiskalna konsolidacija s obzirom na rastući javni dug i trošak njegovog financiranja koji sve jače istiskuje ostale kategorije javne potrošnje. S druge strane, nužno je uskladiti brzinu fiskalne konsolidacije kako se ne bi poništili pozitivne učinci započetog investicijskog ciklusa i promjene trenda gospodarske aktivnosti.

U 2013. godini se očekuje veliki porast nekih kategorija rashoda, kao što je porast troškova servisiranja javnog duga nastalog u proteklom razdoblju, te preuzimanje duga brodogradilišta što izravno ima za posljedicu porast troškova kamata za 1,7 milijardi kuna u odnosu na Prijedlog izmjena i dopuna Državnog proračuna za 2012. godinu (rebalans). Program restrukturiranja brodogradilišta dodatno će opteretiti državni proračun za oko 0,6 milijarde kuna. Planira se i uključivanje naknade za strateške rezerve nafte u centralizirani sustav naplate trošarina, uz transfer tako prikupljenih prihoda HANDA-i, čime rastu rashodi, ali uz neutralni učinak na proračun. Proračunom za 2013. godinu Republika Hrvatska postaje također i u fiskalnom smislu dio Europske unije (EU). To se prije svega odnosi na sudjelovanje u proračunu EU koje će u 2013. godini iznositi 1,7 milijarde kuna. Iako će ulazak u EU i povećanje korištenja sredstava pomoći EU pozitivno djelovati na ukupnu ekonomsku aktivnost, ono će istodobno značiti i dodatne rashode u dijelu gdje se radi o projektima čije su korisnici izravno ili neizravno u sustavu državnog proračuna.

Kako bi se otvorio prostor za navedene nove rashode, potrebno je ostale tekuće rashode zadržati na sadašnjoj razini ili ih dodatno smanjiti. Najveće smanjenje očekuje se kod rashoda za zaposlene koji u 2012. godini neće ostvariti planiranu prilagodbu. Ipak, promjene u kolektivnim ugovorima u području naknada za prijevoz, regresa, božićnica, nekih dodataka na plaću, te usklađivanja razina plaća u državnim agencijama, zavodima i institutima s plaćama državnih službenika, omogućit će snažno smanjenje mase plaća u idućim godinama. Tako se u 2013. godini očekuje smanjenje mase plaća za 1,7 milijardu kuna u odnosu na predloženi rebalans. Pritom se najveće usklađivanje očekuje kod korisnika koji u 2012. godini nisu ostvarili planirane uštede: sustav znanosti i obrazovanja, te unutarnjih poslova. Uštede također nisu ostvarene u sustavu plaća zdravstvenih ustanova u 2012. godini, te se očekuje da će uštede biti ostvarene tijekom 2013. godine. U takvim okolnostima, ukupni rashodi državnog proračuna planiraju se na razini od 124,5 milijarde kuna ili 4,2 milijarde kuna više u odnosu na predloženi rebalans za 2012. godinu.

Porast proračunskih prihoda pokrit će najveći dio rasta rashoda. Tako se predviđa da će proračunski prihodi u 2013. godini iznositi 113,6 milijardi kuna ili 3,2 milijarde kuna više nego u predloženom rebalansu za 2012. godinu. Porast prihoda posljedica je, s jedne strane, očekivanog oporavka gospodarske aktivnosti, ali i određenih promjena u poreznom sustavu zbog ulaska u EU. Potrebno ukidanje nulte stope PDV-a te usklađivanje minimalne razine trošarina predstavljat će dodatne prihode za državni proračun. Porez na nekretnine neće značajnije povećati prihode jedinica lokalne, regionalne (područne) samouprave u odnosu na

sadašnje prihode od komunalne naknade i poreza na vikendice, osim imovine koja nije u funkciji. Uvođenje poreza na nekretnine u skladu je sa preporukama OECD-a, te trendovima u zemljama EU jer porezna reforma osim osiguravanja dugoročne fiskalne održivosti treba omogućiti prostor za poticanje gospodarskog rasta što se čini promjenom poreznog opterećenja sa oporezivanja rada na oporezivanje nepokretne imovine čime se stvaraju poticaji za zapošljavanje i rast.

Ukupni rezultat takve politike bit će povećanje manjka državnog proračuna u odnosu na prijedlog rebalansa za 1 milijardu kuna, na 10,9 milijardi kuna ili 3,1% BDP-a.

U narednim godinama očekuje se postepeno popravljavanje bilance državnih financija, uz smanjenje proračunskog manjka na razinu ispod deset milijardi kuna, odnosno, na razinu oko 2,5% BDP-a.

Zbog važnosti ulaganja izvanproračunskih korisnika u politici poticanja javnih investicija, u prvom redu Hrvatskih cesta i Hrvatskih voda, očekuje se povećanje njihovog manjka na razinu od 0,7% BDP-a u 2013. godini. Tako se na razini opće države očekuje ukupni manjak u iznosu od 3,8% BDP-a. Od toga se čak 3 postotna boda odnosi na troškove kamata, tako da primarni manjak iznosi 0,8% BDP-a. Do kraja planiranog razdoblja planira se postepeno ukidanje primarnog manjka.

Održivost javnih financija ne može se postići isključivo fiskalnom konsolidacijom. Uz zacrtanu fiskalnu konsolidaciju, ekonomski program Vlade predviđa pokretanje gospodarskog rasta kroz poticanje investicija i prelazak na novi model rasta temeljen na proizvodnji. Investicijski zamah pokrenut će se investicijama javnog sektora/poduzeća i putem projekata javno-privatnog partnerstva, i to prvenstveno u području energetike, prometa i zaštite okoliša. Iznimno snažan učinak navedenih projekata očekuje u sljedećim godinama kada nakon opsežnih priprema započne i njihova intenzivna provedba. Tome će pridonijeti i restrukturiranje velikih sustava poput elektroprivrede, cesta i autocesta, voda, šuma i željeznica koje je u tijeku.

Za srednjoročni ekonomski rast, te povećanje ulaganja u proizvodne kapacitete od strane privatnog sektora, nužno je poboljšanje poslovne klime koje se treba ogledati kroz pojednostavljenje i pojeftinjenje administrativnih procedura, bolju zaštitu vlasništva i financijske discipline, te fiskalnog rasterećenja poslovnih aktivnosti. Veliki poticaj dat će Zakon o financijskom poslovanju koji će omogućiti rješavanje nagomilanih financijskih problema u sektoru poduzeća i ubrzano financijsko restrukturiranje, čime će se omogućiti oporavak i povećanje njihove proizvodnje. Također se planira nastaviti s daljnjim rasterećenjem poreznog i neporeznog troška proizvodnje.

Uz odlučno provođenje reformi i rješavanje problema u gospodarstvu, ključno pitanje ekonomske politike je bolje korištenje postojećih resursa. Pored trenutne visoke stope nezaposlenosti, izazov predstavlja i visoka stopa neaktivnosti hrvatskih građana i njihove imovine. Kako bi se to promijenilo, nužno je provesti reforme na području tržišta rada i socijalnih naknada koje će poticati hrvatske građane da se vrate na tržište rada i upotrijebe svoju energiju, te poduzetnička i druga znanja. S druge strane, rješavanje problema vlasništva i neplaćanja, poticanje privatnih ulaganja, stavljanje državne imovine u funkciju uključujući ubrzanje privatizacijskih procesa, te uvođenje poreza na nekretnine potaći će bolje korištenje imovine na području Republike Hrvatske.

2. MAKROEKONOMSKI OKVIR

Nakon dvije recesijske godine i stagnacije realne ekonomske aktivnosti u 2011. godini, kretanja u dosadašnjem dijelu 2012. godine ponovno ukazuju na gospodarski pad. Bruto domaći proizvod je zabilježio realno međugodišnje smanjenje od 1,7% u prvoj polovici 2012. godine, što je proizašlo iz smanjenja od 1,3% u prvom tromjesečju te 2,2% u drugom tromjesečju 2012. godine. Sve komponente s rashodne strane bruto domaćeg proizvoda zabilježile su realno međugodišnje smanjenje u prvoj polovici 2012. godine. Nastavak negativnih kretanja očekuje se i u trećem tromjesečju 2012. godine na što ukazuju i objavljeni visokofrekventni pokazatelji. Međutim, u posljednjem tromjesečju 2012. godine, temeljeno prije svega na snažnijem ostvarenju predviđenih investicija javnog sektora, očekuje se početak postupnog oporavka gospodarske aktivnosti. Temeljem opisanih kretanja, u 2012. godini projicirano je realno smanjenje bruto domaćeg proizvoda od 1,1%, isključivo kao rezultat smanjenja domaće potražnje, pri čemu će najveći negativni doprinos doći od potrošnje kućanstava, dok će doprinos neto inozemne potražnje i u ovoj godini biti blago pozitivan. Prvenstveno pod utjecajem rasta cijena energije i prehrane, tijekom 2012. godine došlo je do ubrzanja inflacije potrošačkih cijena, pa tako projekcija prosječne inflacije za 2012. godinu iznosi 3,4%.

U 2013. godini očekuje se umjereni oporavak ekonomske aktivnosti te je projiciran realan rast bruto domaćeg proizvoda od 1,8%. Pozitivan doprinos rastu bruto domaćeg proizvoda doći će od domaće potražnje, prvenstveno investicijske potrošnje, te promjene zaliha, dok će doprinos neto inozemne potražnje biti blago negativan. Promatrano prema komponentama bruto domaćeg proizvoda s rashodne strane, glavni generator gospodarskog rasta u 2013. godini bit će bruto investicije u fiksni kapital, za koje je projiciran realni rast od 11,5%, većim dijelom kao rezultat već započetog investicijskog ciklusa javnih poduzeća. Međutim, značajan doprinos rastu agregatnih investicija, a pogotovo u drugoj polovici godine, očekuje se i od strane privatnog sektora. Jačanje privatnih investicija u 2013. godini temelji se na pretpostavci početka oporavka domaće i inozemne potražnje te povratka poslovnog optimizma, ali i naporima Vlade RH u stvaranju preduvjeta za pozitivnu ulagačku klimu, poboljšanju likvidnosti u gospodarstvu kao i uvjeta financiranja za privatni sektor te angažiranju privatnog kapitala u modelima javno privatnog partnerstva. Investicijama bi u 2013. godini trebalo pridonijeti i snažnije korištenje sredstava iz pretpristupnih, odnosno strukturnih fondova EU, a, uslijed oporavka europskog gospodarstva te pristupanja Hrvatske Europskoj uniji sredinom godine, očekuje se i jačanje inozemnih investicija u obliku inozemnih izravnih ulaganja. U 2013. godini očekuje se početak postupnog oporavka potrošnje kućanstava i njen realni rast od 0,5%. Raspoloživi dohodak stanovništva zabilježit će realno smanjenje uslijed realnog pada neto plaća, nastavka realnog smanjenja državnih transfera stanovništvu i tek blagog oporavka zaposlenosti. Iz toga proizlazi kako će se rast potrošnje kućanstava temeljiti na oporavku potrošačkog povjerenja potaknutom povoljnijim gospodarskim kretanjima i pristupanjem Europskoj uniji te kako će biti popraćen daljnjim smanjivanjem neto imovine stanovništva. Nastavak provođenja procesa fiskalne konsolidacije u 2013. godini odredit će kretanje državne potrošnje. Tijekom 2013. godine predviđa se početak oporavka ekonomske aktivnosti hrvatskih vanjskotrgovinskih partnera koji prvenstveno dolaze iz Europske unije, a za koju se, nakon recesije u 2012. godini, u 2013. očekuje blagi gospodarski rast od 0,4%¹. Slijedom toga, u 2013. godini se očekuje jačanje inozemne potražnje za domaćim robama i uslugama te je projiciran realni rast izvoz roba i usluga od 1,9%, koji će tako, nakon bruto investicija u fiksni kapital, dati najveći doprinos gospodarskom rastu. U uvjetima oporavka

¹ Europska komisija: European Economic Forecast, Autumn 2012.

agregatne potražnje, u 2013. godini projiciran je rast uvoza roba i usluga od 3,6%, generiran prvenstveno pojačanom investicijskom aktivnošću. Tako se, nakon četiri uzastopne godine pozitivnih doprinosa, u 2013. godini iznova očekuje negativan doprinos neto izvoza rastu bruto domaćeg proizvoda.

Do kraja projekcijskog razdoblja očekuje se nastavak oporavka gospodarske aktivnosti te ubrzanje realnog rasta bruto domaćeg proizvoda na 3,0% u 2014. te 3,5% u 2015. godini. Predviđa se da će i u narednim godinama gospodarski rast počivati na rastu domaće potražnje, pri čemu će najveći doprinos rastu domaće potražnje doći od potrošnje kućanstava koja će, nakon blagog rasta u 2013. godini, u 2014. zabilježiti snažniji oporavak, dok će doprinos od strane investicijske potrošnje u zadnje dvije godine projekcijskog razdoblja biti manji nego u 2013. godini. Doprinos neto izvoza gospodarskom rastu u 2014. godini bit će neznatan no pozitivnog predznaka, dok bi se u 2015. godini on trebao blago uvećati. Međutim, promatrano prema pojedinačnim sastavnicama bruto domaćeg proizvoda s rashodne strane, glavni pokretač gospodarskog rasta u posljednje dvije godine projekcijskog razdoblja postat će izvoz roba i usluga. Ovakva projekcija, uz očekivano jačanje inozemne potražnje prema kraju projekcijskog razdoblja, pretpostavlja i znatno manji pad domaćeg udjela na hrvatskim izvoznim tržištima nego što je to bio slučaj u prethodnim godinama. Tomu će pridonijeti jačanje konkurentnosti hrvatskog izvoza uslijed završetka restrukturiranja glavnih industrijskih grana, smanjenja stope doprinosa za zdravstveno osiguranje, smanjenja stope PDV-a na turističke usluge, osiguranja povoljnijih uvjeta financiranja izvoznika putem programa HBOR-a te, općenito, nastavak provođenja niza strukturnih reformi usmjerenih prema izveznoj ekspanziji. Osim toga, navedena projekcija kretanja neto izvoza podrazumijeva i određenu supstituciju uvoza energenata domaćom proizvodnjom kao rezultat nove energetske politike, što će se odražavati u nižoj elastičnosti uvoza u odnosu na finalnu potražnju u odnosu na ranija razdoblja.

U skladu s oporavkom ekonomske aktivnosti, tijekom 2013. godine očekuje se zaustavljanje negativnih kretanja na tržištu rada. Tijekom 2013. godine predviđa se da će doći do neznatnog porasta jediničnog troška rada, uslijed nešto snažnijeg rasta nominalnih bruto plaća od prosječne produktivnosti rada. Očekuje se da će se u 2013. nastaviti realni pad neto plaća, no njegov intenzitet bit će ipak slabiji u usporedbi s prethodnom godinom. U nastavku projekcijskog razdoblja, u skladu s ubrzanjem gospodarskog rasta, očekuje se daljnje poboljšanje pokazatelja tržišta rada.

Što se tiče inflacije, u 2013. godini se predviđa blago usporavanje inflacije te prosječni rast indeksa potrošačkih cijena od 3,2%. U skladu s očekivanim smanjenjem cijena sirovina na svjetskom tržištu, uvozni inflatorni pritisci trebali bi biti slabi. Što se tiče domaćih inflatornih pritisaka, oni bi mogli blago ojačati u usporedbi s 2012. godinom, uslijed postupnog oporavka potrošnje kućanstava te blagog rasta jediničnog troška rada. Osim toga, značajan doprinos rastu potrošačkih cijena u 2013. godini doći će i od učinka prijenosa inflacije iz 2012. godine. Na kretanje inflacije u 2013. godini utjecat će i predviđene izmjene unutar porezne politike, većinom vezane uz prilagođavanje zakonodavstva pravnoj stečevini Europske unije, koje uključuju smanjenje stope PDV-a s 25% na 10% na određene ugostiteljske usluge, ukidanje nulte stope PDV-a, uvođenje trošarina na električnu energiju i plin te postupno povećanje trošarina na duhanske proizvode. U preostalim godinama projekcijskog razdoblja očekuje se stabilna i nešto niža stopa inflacije na razini od oko 2,3%.

Opisane projekcije suočene su s određenim negativnim rizicima. Temeljni vanjski rizik predstavljaju eventualni negativni šokovi u međunarodnom okruženju, poput intenziviranja

dužničke krize eurozone, pogoršanja financijske situacije matičnih inozemnih banaka domaćeg bankarskog sustava ili naglog rasta cijena sirovina na svjetskom tržištu, koji bi zasigurno ugrozili projiciranu dinamiku gospodarskog rasta. Kanali kroz koje bi se nepovoljnija kretanja u međunarodnom okruženju od očekivanih odrazila na domaće gospodarstvo bili bi prije svega usporavanje inozemne potražnje za domaćim robama i uslugama, smanjena dostupnost i viša cijena kapitala, uvećani troškovi proizvodnje ili preljevanje pesimističnih očekivanja. Što se tiče unutarnjih rizika, projicirano kretanje gospodarske aktivnosti u 2013. godini počiva na pretpostavci ostvarenja snažnog realnog rasta bruto investicija javnih poduzeća te oporavka cjelokupne investicijske klime čije bi slabije ostvarenje ugrozilo projicirani rast gospodarske aktivnosti što direktno, kroz manji obujam agregatnih investicija, što indirektno, izostankom preljevanja pozitivnih efekata na gospodarstvo u cjelini. Također, uvjeti financiranja poslovnog sektora ovise o sklonosti domaćih poslovnih banaka prema kreditiranju domaćih privrednih subjekata, što je povezano i s rezultatima novootvorenih povoljnijih kreditnih linija, s učincima zakona o financijskom poslovanju te s procesom fiskalne konsolidacije. Projicirana dinamika izvoza, osim stabilnog i rastućeg međunarodnog tržišta, u znatnoj mjeri pretpostavlja uspješnost izvozno orijentirane gospodarske strategije, uključujući sve prije spomenute reforme usmjerene ka povećanju konkurentnosti domaćeg gospodarstva, dok je dinamika uvoza usko vezana uz rezultate domaće energetske politike. S obzirom na prisutan nastavak snažne korekcije potrošnje kućanstava te intenzitet procesa razduživanja stanovništva, pretpostavljena sporija dinamika oporavka na tržištu rada implicira kako projekcija osobne potrošnje ovisi o tome u kojoj će mjeri povoljnija međunarodna i domaća gospodarska kretanja, a posebno pristupanje Hrvatske Europskoj uniji, promijeniti prevladavajuća pesimistična očekivanja kućanstava. Što se tiče pozitivnih rizika za projekciju gospodarskog rasta, izdvojimo mogućnost povoljnijih makroekonomskih kretanja u okruženju od projiciranih te snažnije ili ranije povratne učinke spomenutih strukturnih mjera od očekivanja. Što se tiče projekcije inflacije, rizik ostvarenja više inflacije od projicirane predstavlja prije svega snažniji rast cijena sirovina na svjetskom tržištu od očekivanog dok bi, s druge strane, slabiji oporavak domaće potražnje mogao djelovati na ostvarenje niže inflacije od projicirane.

Tablica 1: Projekcije osnovnih makroekonomskih pokazatelja

	2011.	Projekcija 2012.	Projekcija 2013.	Projekcija 2014.	Projekcija 2015.
BDP - tekuće cijene (mil. HRK)	333.956	338.136	351.800	369.988	391.421
BDP - realni međugodišnji rast (%)	0,0	-1,1	1,8	3,0	3,5
Potrošnja kućanstava	0,2	-1,9	0,5	2,8	2,9
Državna potrošnja	-0,3	-1,8	-1,9	-0,5	0,9
Bruto investicije u fiksni kapital	-7,2	-1,0	11,5	5,2	4,4
Izvoz roba i usluga	2,0	0,3	1,9	4,7	5,9
Uvoz roba i usluga	1,2	-0,2	3,6	4,4	4,7
BDP - doprinosi rastu (postotni bodovi)	0,0	-1,1	1,8	3,0	3,5
Potrošnja kućanstava	0,1	-1,1	0,3	1,7	1,7
Državna potrošnja	-0,1	-0,3	-0,4	-0,1	0,2
Bruto investicije u fiksni kapital	-1,5	-0,2	2,1	1,1	0,9
Izvoz roba i usluga	0,8	0,1	0,8	2,0	2,6
Uvoz roba i usluga	-0,5	0,1	-1,5	-1,9	-2,1
Administrativna zaposlenost - godišnji rast (%)	-1,5	-1,3	0,4	1,4	1,8
Indeks potrošačkih cijena - godišnji rast (%)	2,3	3,4	3,2	2,3	2,3

Izvor: DZS, MFIN

3. PRIHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA

Temelj za planiranje prihoda državnog proračuna za razdoblje 2013.-2015. čine očekivani makroekonomski pokazatelji za spomenuto razdoblje. Na tako projicirane prihode dodani su očekivani fiskalni učinci zakonskih izmjena u poreznoj politici, daljnjeg prilagođavanja hrvatskog zakonodavstva pravnoj stečevini EU te punopravnog članstva RH u EU od 1. srpnja 2013. godine. Izmjene provedene na prihodnoj strani proračuna rezultat su usklađivanja s direktivama EU, pa će tako porezne izmjene planirane za 2013. godinu obuhvatiti porez na dodanu vrijednost te posebne poreze i trošarine. Sukladno tome ukupni proračunski prihodi za 2013. godinu planirani su u iznosu od 113,7 milijardi kuna pri čemu prihodi poslovanja iznose 113,4 milijarde kuna, dok su prihodi od prodaje nefinancijske imovine planirani u iznosu od 289,8 milijuna kuna. Prema kraju srednjoročnog razdoblja prihodi proračuna bit će određeni postupnim oporavkom gospodarske aktivnosti, te procjene ukupnih prihoda proračuna za 2014. godinu iznose 118,3 milijarde kuna, dok za 2015. iznose 123,8 milijardi kuna.

Porezni prihodi

Porezni prihodi planirani su u skladu s očekivanim kretanjem gospodarske aktivnosti, uključujući izmjene u poreznom sustavu koje će stupiti na snagu u 2013. godini, kao i cjelogodišnje učinke izmjene poreznih zakona koje su stupile na snagu tijekom 2012. godine. Prema tome, porezni prihodi za 2013. godinu planirani su u iznosu od 67,2 milijarde kuna. Projekcije poreznih prihoda za 2014. godinu iznose 69,2 milijarde kuna, dok za 2015. godinu iznose 71,3 milijarde kuna. Najveće zakonske izmjene u poreznim prihodima planirane za u sustavu poreza na dodanu vrijednost, te posebnih poreza i trošarina.

Porez na dohodak

Prihodi od poreza na dohodak planirani su na temelju očekivanog kretanja nominalnih bruto plaća i ukupne zaposlenosti te je na tako dobiveni iznos dodan cjelogodišnji učinak izmjena zakona u sustavu poreza na dohodak koji je stupio na snagu 1. ožujka 2012. godine. Temeljem navedenog prihod od poreza na dohodak u 2013. godini planiran je u iznosu od 1,3 milijarde kuna, dok su projekcije za 2014. i 2015. godinu određene postupnim oporavkom tržišta rada i laganim postotnim povećanjem po osnovi ovog prihoda.

Porez na dobit

Smanjena gospodarska aktivnost tijekom 2012. godine imat će utjecaj na kretanje prihoda od poreza na dobit tijekom 2013. godine, budući da se porez na dobit u tekućoj godini plaća na temelju poslovanja poduzetnika prethodne godine. Iz tog razloga, kao i mogućnosti neoporezivanja reinvestirane dobiti, prihod od poreza na dobit za 2013. godinu planiran je u iznosu od 7,4 milijarde kuna. Iz razloga neoporezivanja reinvestirane dobiti, a kako je potrebno određeno vrijeme da investicije počnu donositi prihod po ovoj osnovi, prihod od poreza na dobit i za 2014. godinu projiciran je uz smanjenje, te iznosi 7,3 milijarde kuna, a na sličnoj razini, uz međugodišnji rast od 0,7% zadržava se i tijekom 2015. godine.

Porez na imovinu

Prihod od poreza na imovinu (odnosno na promet nekretnina) se u 2013. godini planira prikupiti u iznosu 393,7 milijuna kuna, a međugodišnje smanjenje po osnovi ovog prihoda javlja se zbog smanjene aktivnosti na tržištu nekretnina. Uz očekivanje laganog oporavka tržišta nekretnina u narednim godinama, projekcija prihoda od poreza na imovinu za 2014.

godinu iznosi 400,7 milijuna kuna, dok se za 2015. godinu projicira 408,8 milijuna kuna od poreza na imovinu.

Porez na dodanu vrijednost

Prihod od poreza na dodanu vrijednost projiciran je na temelju očekivanog kretanja nominalne osobne potrošnje. Na tako dobiveni iznos dodani su fiskalni efekti koji se očekuju po osnovi zakonskih izmjena u oporezivanju porezom na dodanu vrijednost koji tek trebaju biti usvojeni, kao i cjelogodišnji efekti zakonskih izmjena koje su stupile na snagu 1. ožujka 2012. godine. Izmjenom zakona o PDV-u od ožujka 2012. godine, ali s primjenom od 1. siječnja 2013. godine na snagu je stupila i odredba kojom se propisuje da će se snižena stopa od 10% primjenjivati na usluge pripremanja hrane i obavljanje usluga prehrane u ugostiteljskim objektima te pripremanje i usluživanje bezalkoholnih pića i napitaka, vina i piva u tim objektima sukladno posebnim propisima. Izmjene Zakona o PDV-u koje stupaju na snagu 1. siječnja 2013. godine usklađene su sa sustavom oporezivanja u EU, a podrazumijevaju potpuno ukidanje nulte stope poreza na dodanu vrijednost. Proizvodi koji su do sada bili oporezivani po nultoj stopi, od 1. siječnja 2013. godine oporezivat će se stopom od 5%. Stopa od 5% uvodi se kao najniža moguća koju propisuje zakonodavstvo EU, a radi izbjegavanja većeg rasta cijena na proizvodima koji su do sada bili oporezovani nultom stopom. Također, od 1. siječnja 2013. godine postepeno se uvode fiskalne blagajne, odnosno počinje proces fiskalizacije što predstavlja usvajanje aplikacijskog rješenja usmjerenog boljoj naplati poreznih prihoda kod prometa gotovine i zaokret u dosadašnjoj praksi toleriranja porezne nediscipline. Analizama je procijenjeno da ukupni efekt spomenutih izmjena na godišnjoj razini iznosi oko 1,2 milijarde kuna. Sukladno navedenom, u 2013. godini planira se ostvariti 43,4 milijarde kuna prihoda od PDV-a, dok projekcije za 2014. godinu iznose 45,7 milijardi kuna, odnosno 47,5 milijardi kuna za 2015. godinu.

Porez na promet

Prihod od poreza na promet za 2013. godinu planiran ju u iznosu od 133,7 milijuna kuna, dok projekcije za 2014. i 2015. godinu iznose 139,5 milijuna kuna, odnosno 145,1 milijuna kuna. Ovaj porezni oblik najvećim se dijelom odnosi na poseban porez na promet upotrebljivanih osobnih automobila.

Trošarine

Trošarinski sustav će tijekom 2013. godine, a u sklopu prilagođavanja zakonodavstvu EU doživjeti najveće promjene.

Važeći Zakon o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove u značajnoj je mjeri u suprotnosti s načelima Ugovora o funkcioniranju Europske unije, te u njemu nisu inkorporirane odredbe Direktive 83/182/EEZ od 28. ožujka 1983, zbog čega je isti nužno uskladiti do pristupanja Republike Hrvatske u EU. Prema odredbama trenutno važećeg Zakona, porezna osnovica za obračun posebnog poreza je prodajna cijena (cijena bez poreza na dodanu vrijednost) ili carinska vrijednost uvećana za iznos carine – pri uvozu. Posebni porez se plaća u postotku ili fiksnom iznosu uvećano za određeni postotak, ovisno o cjenovnom razredu. Novim Zakonom o trošarinama bit će propisan i novi model oporezivanja, i to kombiniranim sustavom oporezivanja kojim bi se posebni porez utvrđivao dijelom kao vrijednosni kriterij (na temelju postotka od prodajne cijene), a dijelom kao ekološki kriterij (ovisno o emisiji CO₂). Sustavom kojim se visina poreza određuje ovisno o emisiji CO₂ doprinosi se ostvarivanju ciljeva Vlade RH za smanjenjem emisija ugljičnog dioksida propisanih Uredbom o praćenju emisija stakleničkih plinova, politike i mjera za

njihovo smanjenje u RH (NN, br. 87/2012.), odnosno ostvarenju obveza preuzetih tijekom pregovora o pristupanju EU. Uz navedeno, napušta se podjela na nova i rabljena vozila na linearan način kako je to slučaj u važećem Zakonu, budući da je ustaljena sudska praksa Europskog suda pravde pri tumačenju članka 110. Ugovora o funkcioniranju Europske unije da se rabljena vozila koja dolaze iz drugih država članica ne smiju tretirati diskriminatorno. Novim Zakonom o posebnom porezu na motorna vozila, zrakoplovi su izuzeti od oporezivanja posebnim porezom. Valja naglasiti da su se dosadašnjim zakonom oporezivali samo zrakoplovi za privatnu uporabu, a s aspekta ostvarenih prihoda daljnje oporezivanje zrakoplova posebnim porezom nije svrhovito i opravdano.

Poseban porez na luksuzne proizvode se potpuno ukida od 1. siječnja 2013. godine, budući da nije davao značajniji doprinos ukupnim proračunskim prihodima, a njegovo postojanje u Republici Hrvatskoj čini luksuzne proizvode (poput zlata) cjenovno nekonkurentnim u odnosu na tržišta drugih zemalja EU.

Tijekom 2013. godine potrebno je postupno povećavanje trošarine na cigarete kako bi se tijekom odobrenog prijelaznog razdoblja dostigla potpuna usklađenost s pravnom stečevinom Europske unije. Prilagodbe će se vršiti uzimajući u obzir kao bitnu činjenicu preuzetu obvezu Republike Hrvatske da danom pristupanja Europskoj uniji ukupna trošarina na sve cigarete mora iznositi najmanje 57% prosječne ponderirane maloprodajne cijene cigareta puštenih u potrošnju i minimalno 64 € na 1000 komada cigareta. Ujedno će biti potrebno povećanje trošarine na sitno rezani duhan, također u svrhu dostizanja minimalno propisane trošarine prema pravnoj stečevini EU.

Izmjene će biti potrebne i u okviru trošarina na naftne derivate u cilju dostizanja minimalne trošarine koju propisuje zakonodavstvo EU. Kako bi se zbog potrebne prilagodbe izbjeglo povećanje maloprodajne cijene naftnih derivata, a samim time i utjecaj na krajnje potrošače (kupce), naknada koju po litri goriva dobiva HANDA i koja je uključena maloprodajnu cijenu naftnih derivata u cijelosti će se prebaciti na ime trošarina. Također, radi usklađivanja sa zakonodavstvom EU tijekom 2013. godine uvest će se i trošarina na prirodni plin i električnu energiju. Međutim, paralelno s time, uz zadržavanje obaveznih oslobođenja od plaćanja trošarine već propisanih sada važećim Zakonom o trošarinama, uvode se i oslobođenja koja su EU trošarinskim propisima predviđena kao opcionalna. Uvođenje spomenutih oslobođenja, kojima se ne nameće dodatno porezno opterećenje hrvatskim građanima, dokaz je provođenja socijalne politike i usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU isključivo u mjeri nužno potrebnoj sukladno preuzetim obvezama prema EU. Jedno od tih oslobođenja jest oslobođenje od plaćanja trošarine na prirodni plin i električnu energiju koja se koristi u kućanstvima, te električnu energiju koja se dobiva korištenjem sunčeve energije, snage vjetra, valova, plime ili iz geotermalnih izvora, proizvedenu od biomase ili proizvoda od biomase, a koja se koristi za vlastitu uporabu. Također, kao opcionalno oslobođenje uvodi se i oslobođenje energenata koji imaju dvojnu namjenu, odnosno mogu se koristiti za grijanje i kemijske i metalurgijske ili elektrolitičke procese, te na električnu energiju i energente koji se koriste u mineraloškim procesima. Navedeno oslobođenje propisano je u svrhu zaštite domaće proizvodnje i konkurentnosti domaćih proizvođača na jedinstvenom tržištu EU.

Analizom je utvrđeno kako je ukupni očekivani efekt ovih zakonskih izmjena oko 1,3 milijarde kuna. Uz navedene zakonske izmjene, pri projekciji prihoda od trošarina uzeto je u obzir očekivanje o kretanju količina trošarinskih proizvoda. U skladu s time, za 2013. godinu planiraju se prihodi od trošarina u ukupnom iznosu od 12,2 milijarde kuna, dok su za 2014. godinu ovi prihodi projicirani u iznosu od 12,3 milijarde kuna, te 12,5 milijardi kuna za 2015. godinu.

Ostali porezi na robu i usluge

Prihodi od ostalih poreza na robu i usluge u 2013. godini planirani su u iznosu od 531,5 milijuna kuna, dok procjene za 2014. godinu iznose 552,4 milijuna kuna te 572,6 milijuna kuna za 2015. godinu.

Porezi i naknade od igara na sreću i zabavnih igara

Prihodi od poreza i naknada od igara na sreću i zabavnih igara očekuju se u ukupnom iznosu od 743,8 milijuna kuna u 2013. godini, a planirani su na temelju kretanja ovih prihoda proteklih godina, te se sličan trend očekuje i dalje. Za 2014. godinu ovi prihodi projicirani su u iznosu od 770,7 milijuna kuna, te u 2015. godini u iznosu od 793,6 milijuna kuna.

Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije

Prihodi od poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije u prvoj polovici 2013. godine naplaćivat će se kao i do sada. Međutim, od 1. srpnja 2013. godini ovi se prihodi smanjuju zbog ukidanja carina i carinskih pristojbi na uvoz iz zemalja EU. Sukladno tome prihodi od poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije za 2013. godinu planirani su u iznosu od 1,1 milijarde kuna. 2014. godine ovi se prihodi dodatno smanjuju zbog cjelogodišnjeg gubitka po osnovi carina na uvoz iz zemalja EU, te su projicirani u iznosu od 704,6 milijuna kuna, dok za 2015. godinu projekcija iznosi 758,1 milijun kuna.

Doprinosi

Kao i porezni prihodi, prihodi od doprinosa u uskoj su vezi s ekonomskom aktivnošću, kako s razdobljem u kojem se prikupljaju tako i s prethodnim razdobljima, obzirom na vremensku dinamiku utjecaja sveukupne ekonomske aktivnosti na tržište rada, odnosno na glavne odrednice kretanja doprinosa, nominalnu bruto plaću i zaposlenost. Stoga su projekcije prihoda po osnovi doprinosa za 2013. godinu temeljene na očekivanom kretanju nominalne bruto plaće i zaposlenosti, a uzet je u obzir i cjelogodišnji efekt izmjena i dopuna Zakona o doprinosima koji je stupio na snagu 1. svibnja 2012. godine. Spomenutim izmjenama stopa doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje, koju poslodavci plaćaju na bruto plaću svojih zaposlenika, smanjila se za dva postotna boda odnosno sa dotadašnjih 15% na 13%. Time se osiguralo porezno rasterećenje bruto cijene rada, što je jedna od mjera kojom se pokušava osigurati doprinos konkurentnosti domaćeg gospodarstva. Procijenjeni efekt smanjivanja stope doprinosa za zdravstveno osiguranje, iznosi oko 2,4 milijarde kuna na godišnjoj razini, a time taj iznos predstavlja godišnju razinu smanjenja troška rada u gospodarstvu. Uz ove izmjene, od svibnja 2012. godine u primjeni je Uredba kojom se onemogućuje dotadašnja negativna praksa isplate plaća bez uplate doprinosa u državni proračun, što rezultira smanjivanjem porezne evazije i dodatno podiže prihode proračuna po osnovi doprinosa. Temeljem navedenog, prihodi od socijalnih doprinosa za 2013. godinu planirani su u iznosu od 38,1 milijardu kuna. Uz oporavak gospodarske aktivnosti koji je planiran u idućim godinama, ostvarit će se i povoljnija kretanja na tržištu rada što će izravno utjecati i na prikupljanje prihoda od doprinosa. U skladu s time prihodi od socijalnih doprinosa u 2014. godini projiciraju se u iznosu od 39,0 milijardi kuna odnosno 39,9 milijardi kuna u 2015. godini.

Prihodi od pomoći

Sve važniju kategoriju ukupnih prihoda u promatranom srednjoročnom razdoblju predstavljaju prihodi od pomoći EU, koji su izravno vezani uz korištenje pretpristupnih i pristupnih fondova, a koji će Hrvatskoj biti na raspolaganju. Tako će se u 2013. i 2014. godini

Hrvatskoj izravno uplatiti sredstva iz Instrumenta za poboljšanje novčanog toka, a od 2014. godine uplaćivat će se i sredstva za izravna plaćanja u poljoprivredi. Pomoći od međunarodnih organizacija, odnosno institucija i tijela EU trenutno čine preko 95% ukupnih prihoda od pomoći. Sukladno navedenom, prihodi od pomoći za 2013. godinu planirani su u iznosu od 2,7 milijardi kuna, dok projekcije za 2014. godinu iznose 4,3 milijarde kuna, a za 2015. godinu 6,6 milijardi kuna.

Prihodi od imovine

Prihodi od imovine dijelom se prikupljaju na redovnoj bazi, a dijelom kao jednokratni prihodi. Ovi prihodi sastoje se od prihoda od kamata (na dane zajmove, po vrijednosnim papirima, na oročena sredstva i depozite po viđenju, te zateznih kamata), prihoda od dobiti trgovačkih društava, kreditnih i ostalih financijskih organizacija, prihoda od dividendi, koncesija, iznajmljivanja i zakupa imovine, te ostalih prihoda od imovine. Prihodi od imovine u 2013. godini planirani su u iznosu od 1,1 milijardu kuna. Projekcije prihoda po ovoj osnovi za 2014. i 2015. godinu iznose 1,1, odnosno 1,2 milijarde kuna.

Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada

Prihodi po osnovi administrativnih pristojbi u 2013. godini planirani su u iznosu od 537,0 milijuna kuna, što čini smanjenje od 16,8% u odnosu na očekivane vrijednosti po osnovi ovog prihoda u 2012. godini. Razlog smanjenju ove kategorije prihoda jest ukidanje naknade za pružanje usluga pokretnih elektronskih i telekomunikacijskih mreža od 1. srpnja 2012. godine, a koje će tijekom 2013. godine imati cjelogodišnji učinak. Projekcije prihoda od administrativnih taksi za 2014. godinu iznose 556,0 milijuna kuna, a za 2015. godinu 563,9 milijuna kuna. Planirani prihodi po posebnim propisima za 2013. godinu iznose 3,1 milijardu kuna, dok projekcije za srednjoročno razdoblje iznose 3,2 milijarde kuna u 2014. godini, te 3,3 milijarde kuna u 2015. godini.

Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija

Prihode od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga, kao i prihode od donacija planiraju proračunski korisnici na temelju svojih očekivanja oko prikupljanja istih. Ovi prihodi su za 2013. godinu planirani u iznosu od 74,9 milijuna kuna, dok projekcije za 2014. i 2015. godinu iznose 77,7 milijuna kuna, odnosno 77,8 milijuna kuna.

Kazne, upravne mjere i ostali prihodi

Prihodi od kazni i upravnih mjera najvećim se dijelom ostvaruju po osnovi kazni za prometne prekršaje, zatim za porezne i carinske prekršaje, a u nešto manjoj mjeri od raznih ostalih kazni. Prihodi od kazni, upravnih mjera i ostali prihodi su za 2013. godinu planirani u iznosu od 538,9 milijuna kuna, a projicira se da će tijekom 2014. godine ovi prihodi iznositi 551,9 milijuna kuna, odnosno 567,7 milijuna kuna tijekom 2015. godine.

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine najvećim se dijelom odnose na prihode od prodaje građevinskih objekata, dok se ostatak odnosi na prihode od prodaje zemljišta, prijevoznih sredstava, postrojenja i opreme te prihode od prodaje zaliha. Ovi prihodi su za 2013. godinu planirani u iznosu od 289,8 milijuna kuna, dok projekcije za srednjoročno razdoblje iznose 266,5 milijuna kuna za 2014. godinu, te 278,5 milijuna kuna za 2015. godinu.

Tablica 2.: Prihodi državnog proračuna za razdoblje 2012.-2015.

PRIHODI (u 000 kuna)	Plan 2012.	Plan 2013.	Indeks 2013./2012.	Projekcija 2014.	Indeks 2014./2013.	Projekcija 2015.	Indeks 2015./2014.
UKUPNO PRIHODI POSLOVANJA	108.648.663	113.363.708	104,3	118.041.125	104,1	123.543.636	104,7
1. Prihodi od poreza	64.493.746	67.167.864	104,1	69.167.001	103,0	71.303.625	103,1
Porez na dohodak	1.283.250	1.287.148	100,3	1.317.054	102,3	1.349.258	102,4
Porez na dobit	7.668.746	7.352.121	95,9	7.272.369	98,9	7.322.204	100,7
Porezi na imovinu	458.862	393.705	85,8	400.736	101,8	408.755	102,0
Porezi na robu i usluge	53.355.257	56.984.230	106,8	59.464.209	104,4	61.457.269	103,4
- Porez na dodanu vrijednost	40.522.315	43.419.473	107,1	45.672.480	105,2	47.482.463	104,0
- Porez na promet	131.333	133.718	101,8	139.481	104,3	145.101	104,0
- Posebni porezi i trošarine	11.493.105	12.155.731	105,8	12.329.119	101,4	12.463.423	101,1
- Ostali porezi na robu i usluge	526.724	531.459	100,9	552.430	103,9	572.632	103,7
- Porez na dobitke od igara na sreću i ostali porezi od igara na sreću	28.394	33.848	119,2	35.015	103,4	36.846	105,2
- Naknade za priređivanje igara na sreću	653.387	710.001	108,7	735.685	103,6	756.804	102,9
Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	1.719.631	1.142.661	66,4	704.633	61,7	758.139	107,6
Ostali prihodi od poreza	8.000	8.000	100,0	8.000	100,0	8.000	100,0
2. Doprinosi	36.971.829	38.073.549	103,0	38.965.366	102,3	39.908.284	102,4
3. Pomoći	1.617.687	2.727.540	168,6	4.345.248	159,3	6.636.159	152,7
4. Prihodi od imovine	1.145.289	1.105.170	96,5	1.149.315	104,0	1.183.534	103,0
Prihodi od financijske imovine	249.175	54.564	21,9	55.061	100,9	55.682	101,1
Prihodi od nefinancijske imovine	817.396	1.005.769	123,0	1.048.202	104,2	1.080.148	103,0
Prihodi od kamata za dane zajmove	78.719	44.838	57,0	46.053	102,7	47.704	103,6
5. Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	3.813.179	3.675.795	96,4	3.784.618	103,0	3.866.567	102,2
6. Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija	70.087	74.884	106,8	77.679	103,7	77.773	100,1
7. Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	536.846	538.904	100,4	551.898	102,4	567.695	102,9
PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	301.568	289.758	96,1	266.520	92,0	278.522	104,5
1. Prihodi od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine	42.000	20.000	47,6	22.000	110,0	24.000	109,1
2. Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	258.058	268.248	103,9	243.010	90,6	253.012	104,1
3. Prihodi od prodaje proizvedene kratkotrajne imovine	1.510	1.510	100,0	1.510	100,0	1.510	100,0
UKUPNI PRIHODI PRORAČUNA	108.950.231	113.653.466	104,3	118.307.645	104,1	123.822.158	104,7

4. RASHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA

4.1. Obrazloženje rashoda po ekonomskoj klasifikaciji

Ukupni rashodi državnog proračuna za 2013. godinu iznose 124,5 milijardi kuna, za 2014. godinu 128,4 milijarde kuna i 2015. godinu iznose 133,5 milijardi kuna, a čine ih rashodi poslovanja i rashodi za nabavu nefinancijske imovine.

Rashodi poslovanja u državnom proračunu za 2013. godinu iznose 122,6 milijardi kuna, za 2014. godinu iznose 126,5 milijarde kuna te za 2015. godinu 131,8 milijardi kuna. Rashodi za nabavu nefinancijske imovine za 2013. godinu iznose 1,9 milijardi kuna, za 2014. godinu 1,9 milijardi kuna i za 2015. godinu 1,7 milijardi kuna.

Ukupni planirani rashodi državnog proračuna za 2013. godinu veći su za 4,8% od rashoda iz 2012. godine. Međutim, važno je naglasiti da je proračunska potrošnja zadržana na razini iz 2012. godine.

Naime, do povećanja ukupnih rashoda došlo je prvenstveno zbog:

- povećanja rashoda za kamate - 2,1 milijardu kuna
- doprinosa Republike Hrvatske proračunu Europske unije - 1,7 milijardi kuna
- državne potpore za restrukturiranje brodogradnje sukladno planu restrukturiranja - 0,9 milijardi kuna
- uračunavanja namjenskih sredstava iz cijene goriva u trošarine - trošak za HANDA-u 0,7 milijardi kuna

Dakle, ako uzmemo u obzir da je plan rashoda 2013. godine veći za 5,7 milijardi kuna u odnosu na proračun 2012. godine, a gore navedena povećanja rashoda iznose 5,4 milijarde kuna ostaje da proračunska potrošnja u 2013. godini iznosi 119,1 milijardu kuna. Preostalo povećanje rashoda u 2013. od 0,3 milijarde kuna odnosi se na povećana izdvajanja za mirovine što je posljedica očekivanog kretanja broja umirovljenika. Također, u 2013. godini provest će se usklađivanje mirovina ostvarenih iz radnog odnosa.

Tablica 3.: Rashodi državnog proračuna u razdoblju 2012.-2015.

	Plan 2012.	Plan 2013.	Indeks 13./12.	Projekcija 2014.	Indeks 14./13.	Projekcija 2015.	Indeks 15./14.
mil. HRK							
UKUPNO	118.841	124.520	104,8	128.441	103,1	133.498	103,9
3 Rashodi poslovanja	117.114	122.599	104,7	126.497	103,2	131.767	104,2
31 Rashodi za zaposlene	21.358	20.704	96,9	21.084	101,8	21.979	104,2
32 Materijalni rashodi	8.844	8.652	97,8	8.075	93,3	8.122	100,6
34 Financijski rashodi	7.999	10.112	126,4	10.598	104,8	10.708	101,0
35 Subvencije	5.481	6.056	110,5	5.914	97,7	5.583	94,4
Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg							
36 proračuna	4.965	6.837	137,7	9.219	134,8	10.582	114,8
Naknade građ.i kućan.na tem.osig.i dr.							
37 naknade	63.751	64.117	100,6	65.024	101,4	65.865	101,3
38 Ostali rashodi	4.715	6.121	129,8	6.584	107,6	8.928	135,6
4 Rashodi (za nabavu nefinancijske imovine)	1.727	1.921	111,2	1.944	101,2	1.731	89,0

Rashodi poslovanja

Rashodi poslovanja u 2013. godini iznose 122,6 milijardi kuna što predstavlja povećanje od 5,5 milijardi kuna u odnosu na 2012. godinu.

Od ukupnih rashoda poslovanja u 2013. najveći dio odnosi se na:

- naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade (najvećim dijelom mirovine, zdravstvo i socijalne naknade) u iznosu od 64,1 milijardu kuna što je za 366,4 milijuna kuna više u odnosu na prethodnu godinu,
- na rashode za zaposlene od 20,7 milijardi kuna, što je 0,7 milijardi kuna manje u odnosu na prethodnu godinu.

U 2014. godini rashodi poslovanja predviđeni su u iznosu od 126,5 milijardi kuna, a za 2015. godinu u iznosu od 131,8 milijardi kuna.

Rashodi za zaposlene

Rashodi za zaposlene u 2013. godini planirani su u iznosu od 20,7 milijardi kuna što predstavlja smanjenje od 3,1% odnosno 0,7 milijardi kuna u odnosu na plan 2012. godine i to prvenstveno zbog smanjenja plaća za redovan rad i ostalih rashoda za zaposlene.

Materijalni rashodi

Ukupni materijalni rashodi smanjuju se za 192,2 milijuna kuna u odnosu na plan 2012. godine i iznose 8,7 milijardi kuna. Smanjenja su provedena na većini kategorija materijalnih rashoda, od rashoda za materijal i energiju (najveće smanjenje), rashoda za usluge do naknada troškova zaposlenima.

Treba istaknuti da veća dodatna smanjenja na materijalnim rashodima nisu niti moguća budući da je u okviru istih iskazan dio učešća Republike Hrvatske za provedbu projekata financiranih iz pretpristupnih fondova Europske unije. Prostor za ove rashode nije osiguran na način da je proračun povećan, već se redovna proračunska potrošnja morala za toliko smanjiti čime su napravljeni veliki naponi u dodatnoj racionalizaciji svih redovnih aktivnosti.

U 2014. godini predviđeno je daljnje smanjenje materijalnih rashoda te su isti planirani na razini od 8,1 milijardu kuna.

Financijski rashodi

Financijski rashodi u 2013. godini iznose 10,1 milijardu kuna i povećavaju se za 26,4% u odnosu na 2012. godinu zbog povećanja rashoda za kamate. U 2014. i 2015. godini predviđen je njihov daljnji rast, ali u puno manjem opsegu.

Subvencije

Rashodi za subvencije u 2013. godini planiraju se u iznosu od 6,1 milijardu kuna što je za 10,5% odnosno 574,7 milijuna kuna više u odnosu na 2012. godinu.

Ovo povećanje najvećim dijelom odnosi se na državnu potporu za restrukturiranje brodogradnje (891 milijuna kuna) te na program povlaštenog financiranja po kreditnim programima Hrvatske banke za obnovu i razvitak (150,0 milijuna kuna) kako bi se poticajnim uvjetima kreditiranja ojačala konkurentnost gospodarskih subjekata. Ovo povećanje uključuje

i dodatna sredstva za poticaje za razvoj i jačanje konkurentnosti prerađivačke industrije u iznosu od 117 milijuna kuna.

Istovremeno, radi usklađenja sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom Europske unije, posebice u dijelu izravnih plaćanja u poljoprivredi, rashodi za subvencije smanjuju se za oko 554,1 milijun kuna.

U 2014. i 2015. godini očekuje se smanjenje rashoda za subvencije budući da se provedba programa restrukturiranja brodogradnje najvećim dijelom očekuje u 2013. godini.

Pomoći

Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države u 2013. godini planirane su u iznosu od 6,8 milijardi kuna što je za 1,9 milijardi kuna više u odnosu na plan 2012. godine.

Razlog ovom povećanju su planirana sredstva doprinosa Republike Hrvatske proračunu Europske unije u iznosu od 1,7 milijardi kuna, te porast pomoći za 103,4 milijuna kuna za sustav navodnjavanja i zaštita od štetnog djelovanja voda.

U 2014. godini navedeni rashodi rastu za 2,4 milijarde kuna u odnosu na 2013. godinu od čega sredstva doprinosa Europskoj uniji bilježe porast za 2,1 milijardu kuna. U 2015. godini pomoći su planirane u iznosu od 10,6 milijardi kuna.

Naknade građanima i kućanstvima

Najveću stavku u rashodima poslovanja čine naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade u iznosu od 64,1 milijardu kuna u 2013. godini, 65 milijardi kuna u 2014. godini i 65,9 milijardi kuna u 2015. godini. Većinu navedenih rashoda čine mirovine koje su u 2013. godini predviđene u iznosu od 35,6 milijardi kuna, u 2014. godini u iznos od 36,2 milijarde kuna, a u 2015. godini u iznosu od 36,6 milijardi kuna. U odnosu na 2012. mirovine u 2013. godini rastu za 367,7 milijuna kuna uslijed očekivanog kretanja broja umirovljenika te usklađivanja mirovina ostvarenih iz radnog odnosa. Promatramo li odnos očekivanih prihoda od doprinosa za mirovinsko osiguranje i rashoda za mirovine, možemo uočiti da mirovinski sustav u 2013. godini generira manjak od 15,9 milijardi kuna.

Izuzev mirovina, prethodno spomenuta skupina rashoda obuhvaća i naknade utvrđene propisima o zdravstvenom i socijalnom osiguranju te ostale vrste naknada koje građani i kućanstva dobivaju iz proračuna neovisno o sustavima osiguranja koje su planirane na razini 2012. godine. Ovdje valja naznačiti rashode za zdravstvo koji su u 2013. godini planirani u iznosu od 19,6 milijardi kuna, u 2014. u iznosu od 20,2 milijarde kuna, a u 2015. u iznosu od 20,5 milijardi kuna.

Ostali rashodi

Ostali rashodi poslovanja u 2013. godini povećavaju se za 1,4 milijarde kuna u odnosu na 2012. godinu te iznose 6,1 milijardu kuna. Od navedenog povećanja 700 milijuna kuna odnosi se na Hrvatsku agenciju za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata budući da su se, radi prilagođavanja iznosa trošarina na naftne derivate i dostizanja minimalnih trošarina koje su propisane direktivom Europske unije, namjenska sredstva iz cijene goriva uračunala u trošarine, kako ne bi došlo do povećanja maloprodajnih cijena goriva. Uz navedeno rastu izdvajanja za ruralni razvoj (416,2 milijuna kuna) i željezničku infrastrukturu (236,5 milijuna kuna) vezana uz provedbu projekata financiranih iz pretpristupnih fondova Europske unije.

U 2014. godini ovi rashodi povećavaju se do razine od 6,3 milijarde kuna, a u 2015. godini iznose 8,7 milijardi kuna.

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine

U 2013. godini rashodi za nabavu nefinancijske imovine povećavaju se za 193,7 milijuna kuna u odnosu na 2012. godinu, odnosno za 11,2% te iznose 1,9 milijardi kuna. Ova povećanja najvećim dijelom odnose se na uređenje graničnih prijelaza s obzirom na skoro pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji i na nabavu protupožarnog zrakoplova.

U 2014. godini ovi rashodi povećavaju se za 1,2% u odnosu na 2013. godinu dok se u 2015. godini očekuje njihovo smanjenje za 11,0% u odnosu na 2014. godinu.

5. UKUPNI MANJAK DRŽAVNOG PRORAČUNA

Slijedom ukupno planiranih prihoda u iznosu od 113,7 milijardi kuna te ukupno planiranih rashoda u iznosu od 124,5 milijardi kuna, manjak državnog proračuna za 2013. godinu iznosit će 10,9 milijardi kuna ili 3,1% bruto domaćeg proizvoda.

U 2014. godini manjak državnog proračuna projiciran je na razini od 10,1 milijardu kuna ili 2,7% bruto domaćeg proizvoda, dok će se u 2015. godini kretati na razini od 9,7 milijardi kuna ili 2,5% bruto domaćeg proizvoda.

Tablica 5.: Ukupni manjak državnog proračuna

<i>mil. HRK</i>	Plan 2012.	Plan 2013.	Projekcija 2014.	Projekcija 2015.
Prihodi (6+7)	108.950	113.653	118.308	123.822
Prihodi poslovanja (6)	108.649	113.364	118.041	123.544
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine (7)	302	290	267	279
Rashodi (3+4)	118.841	124.520	128.441	133.498
Rashodi poslovanja (3)	117.114	122.599	126.497	131.767
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine (4)	1.727	1.921	1.944	1.731
Ukupni manjak/višak	-9.891	-10.867	-10.133	-9.676
<i>% BDP-a</i>	-2,9	-3,1	-2,7	-2,5

Izvor: Ministarstvo financija

6. RAČUN FINANCIRANJA DRŽAVNOG PRORAČUNA

Manjak državnog proračuna za 2013. godinu u iznosu od 10,9 milijardi kuna financirat će se razlikom ukupnih primitaka od financijske imovine i zaduživanja te ukupnih izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova. Pritom su ukupni primici od financijske imovine i zaduživanja planirani u iznosu od 29,7 milijardi kuna, a ukupni izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova u iznosu od 18,8 milijardi kuna.

U strukturi ukupnih primitaka od financijske imovine i zaduživanja u 2013. godini najznačajniji dio zauzimaju primici od izdanih vrijednosnih papira i to s iznosom od 21,2 milijarde kuna. Najveći dio ovih primitaka odnosi se na zaduživanje putem inozemnih obveznica u iznosu od 14,2 milijarde kuna. Planirano zaduživanje inozemnim i domaćim zajmovima iznosi 5,5 milijardi kuna, a očekivani primitak od privatizacije iznosi 3 milijarde kuna od čega se najveći dio odnosi na privatizaciju Hrvatske poštanske banke i Croatia osiguranja. Ostatak ukupnih primitaka odnosi se na primitke ostvarene povratima danih zajmova u iznosu od 38,5 milijuna kuna.

U strukturi ukupnih izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova najveći dio u iznosu od 11,6 milijardi kuna čine izdaci za otplatu glavnice primljenih kredita i zajmova. Najveći dio tih izdataka čini otplata glavnice primljenih kredita i zajmova od financijskih institucija izvan javnog sektora u iznosu od 10,3 milijarde kuna. Od preostalog dijela izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova izdaci za otplatu glavnice za izdane obveznice iznose 4,0 milijarde kuna. Ukupni izdaci za dionice i udjele u glavnici u planu za 2013. godinu iznose 1,2 milijarde kuna, dok na izdatke za dane zajmove otpada 2,1 milijardu kuna.

Kretanje ukupnog manjka proračuna te kretanje ukupnih razina izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova će do kraja srednjoročnog razdoblja utjecati na razinu ukupnih primitaka od financijske imovine i zaduživanja. Naime, u 2014. godini, ukupni manjak od 10,1 milijardu kuna i ukupni izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova na razini od 18,7 milijardi kuna bit će pokriveni primicima od financijske imovine i zaduživanja u iznosu od 28,8 milijardi kuna. U 2015. godini ukupni primici od financijske imovine i zaduživanja iznosit će 28,3 milijarde kuna kao rezultat ukupnog manjka u iznosu od 9,7 milijardi kuna te izdataka za financijsku imovinu i otplate zajmova u iznosu od 18,6 milijardi kuna.

Tablica 6.: Račun prihoda, rashoda i financiranja državnog proračuna

<i>(milijuni HRK)</i>	Plan 2012.	Plan 2013.	Projekcija 2014.	Projekcija 2015.
PRIHODI POSLOVANJA	108.649	113.364	118.041	123.544
PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	302	290	267	279
RASHODI POSLOVANJA	117.114	122.599	126.497	131.767
RASHODI ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	1.727	1.921	1.944	1.731
RAZLIKA - VIŠAK/MANJAK	-9.891	-10.867	-10.133	-9.676
PRIMICI OD FINANCIJSKE IMOVINE I ZADUŽIVANJA	21.170	29.744	28.830	28.292
IZDACI ZA FINANCIJSKU IMOVINU I OTPLATE ZAJMOVA	11.279	18.877	18.697	18.616
PROMJENA U STANJU DEPOZITA	0	0	0	0
NETO FINANCIRANJE	9.891	10.867	10.133	9.676

7. IZVANPRORAČUNSKI KORISNICI

Ukupni prihodi poslovanja izvanproračunskih korisnika u 2013. godini planirani su u iznosu od 5,6 milijardi kuna, dok su u 2014. projicirani u iznosu od 6 milijardi kuna, a u 2015. godini 7,5 milijardi kuna. U njihovoj strukturi najznačajniji izvor predstavljaju prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada (udio od 48,9% u 2013.) U 2013. planirani su u iznosu od 2,7 milijardi kuna, a u 2014. i 2015. godini u iznosu od 2,7 milijardi kuna, odnosno 3,1 milijardu kuna. Pritom se najveći dio odnosi na prihode vodnog gospodarstva Hrvatskih voda te naknade za zaštitu okoliša Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Sljedeća po veličini stavka u strukturi ukupnih prihoda poslovanja su pomoći, koje su planirane u iznosu od 2 milijarde kuna za 2013. godinu. U 2014. i 2015. godini ovi prihodi projicirani su u iznosu od 2,4 milijarde kuna, odnosno 3,6 milijardi kuna. Od ukupnih pomoći najveći dio čine kapitalne pomoći iz proračuna, prvenstveno Hrvatskim cestama. Slijede prihodi od imovine koji su za 2013. godinu planirani u iznosu od 771,3 milijuna kuna, s udjelom od 13,9% u ukupnim prihodima poslovanja, pri čemu najveći dio čine ostali prihodi od financijske imovine, odnosno premije osiguranja depozita kod Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka. Za 2014. i 2015. godinu ovi prihodi projicirani su u iznosu od 764,9 milijuna kuna, odnosno u iznosu od 818,7 milijuna kuna. Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija planom za 2013. godinu iznose 72,4 milijuna kuna. Za 2014. i 2015. godinu ovi prihodi projicirani su u iznosu od 73,5 milijuna kuna, odnosno 3,2 milijuna kuna. Preostali dio odnosi se na kazne, upravne mjere i ostale prihode, koji su za 2013. godinu planirani u iznosu od 1,5 milijuna kuna, a projekcija za 2014. i 2015. iznosi 1,3 milijuna kuna. Promatrajući po pojedinim izvanproračunskim korisnicima, najveće planirane prihode poslovanja za promatrano srednjoročno razdoblje bilježe Hrvatske vode, Hrvatske ceste i Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, koji zajedno čine u prosjeku 89% ukupnih prihoda poslovanja izvanproračunskih korisnika.

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine planom za 2013. godinu iznose 80,1 milijun kuna, a projekcijom za 2014. i 2015. godinu 35,1 milijun kuna, odnosno 33,1 milijun kuna. U glavnini se odnose na prihode od prodaje proizvedene dugotrajne imovine Agencije za upravljanje državnom imovinom.

Ukupni rashodi poslovanja izvanproračunskih korisnika u 2013. godini planirani su u iznosu od 4,1 milijardu kuna, a u 2014. i 2015. projiciraju se u iznosu od 4,3 milijarde kuna, odnosno 5,9 milijardi kuna. U najvećem dijelu odnose se na materijalne rashode koji su planirani u iznosu od 2,1 milijardu kuna, čime čine 52,2% ukupnih rashoda poslovanja za 2013. godinu. Također, u 2014. i 2015. godini ovi rashodi projicirani su u iznosu od 2,1 milijardu kuna. U najvećoj mjeri odnose se na usluge tekućeg i investicijskog održavanja i to kod Hrvatskih voda i Hrvatskih cesta. Drugo mjesto u strukturi ukupnih rashoda poslovanja zauzimaju ostali rashodi, koji su za 2013. planirani u iznosu od 738,2 milijuna kuna, a projekcijama za 2014. i 2015. godinu u iznosu od 890,6 milijuna kuna, odnosno 2,2 milijarde kuna. Najveći dio ovih rashoda čine kapitalne pomoći Hrvatskih voda. Na financijske rashode planom za 2013. godinu otpada 17,1% ukupnih rashoda poslovanja, odnosno 694,3 milijuna kuna, pri čemu najveći dio čine kamate za primljene kredite i zajmove od kreditnih i ostalih financijskih institucija izvan javnog sektora Hrvatskih cesta. U 2014. i 2015. godini ovi rashodi projicirani su u iznosu od 752,8 milijuna kuna, odnosno 818,3 milijuna kuna. Rashodi za zaposlene svojim udjelom od 7,1% u planu za 2013. godinu iznose 288,4 milijuna kuna. Projekcijom za 2014. i 2015. godinu predviđaju se u iznosu od 297 milijuna kuna, odnosno 305,8 milijuna kuna. Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna iznose 196,3 milijuna kuna,

odnosno zauzimaju 4,8% ukupnih rashoda poslovanja u 2013. godini, dok se za 2014. godinu projiciraju na razini od 291,4 milijuna kuna, a za 2015. na razini od 393,8 milijuna kuna. Preostalih 0,7% ukupnih rashoda poslovanja u 2013. godini odnosi se na subvencije (19,6 milijuna kuna) te na naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade (7,2 milijuna kuna). Za 2014. i 2015. godinu subvencije su projicirane u iznosu od 20,9 milijuna kuna, odnosno 19,2 milijuna kuna. Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade u 2014. godini projicirane su u iznosu od 3,2 milijuna kuna, a u 2015. godini u iznosu od 1,7 milijuna kuna. Promatrajući po pojedinim izvanproračunskim korisnicima, najveće planirane rashode poslovanja bilježe Hrvatske vode, Hrvatske ceste te Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost na koje zajedno u promatranom srednjoročnom razdoblju otpada oko 98% ukupnih rashoda poslovanja svih izvanproračunskih korisnika.

Ukupni rashodi za nabavu nefinancijske imovine izvanproračunskih korisnika planom za 2013. godinu iznose 4 milijarde kuna, a projekcija za 2014. i 2015. godinu iznosi 3,8 milijardi kuna, odnosno 3,4 milijarde kuna. Pritom se najveći dio ovih rashoda odnosi na rashode za nabavu proizvedene dugotrajne imovine odnosno investicijske aktivnosti Hrvatskih cesta i Hrvatskih voda.

Ukupno planirani prihodi od 5,6 milijardi kuna i rashodi od 8,1 milijardu kuna čine manjak od 2,4 milijarde kuna u 2013. godini. Projicirani manjak za 2014. godinu iznosi 2,1 milijardu kuna, a za 2015. godinu 1,7 milijardi kuna. Planom za 2013. godinu razlika prihoda i rashoda financirat će se ukupnim primicima od financijske imovine i zaduživanja u iznosu od 4,8 milijardi kuna, uz istovremeno planirane ukupne izdatke za financijsku imovinu i otplate zajmova u iznosu od 1,6 milijardi kuna. U 2014. i 2015. godini ukupni primici od financijske imovine i zaduživanja iznositi će 4 milijarde kuna. Ukupni izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova u 2014. godini iznositi će 1,3 milijarde kuna, dok će u 2015. godini bilježiti razinu od 1,6 milijardi kuna.

8. PROCJENA UKUPNOG MANJKA KONSOLIDIRANE OPĆE DRŽAVE

Ukupni manjak proračuna opće države u 2013. godini iznosit će 3,8% bruto domaćeg proizvoda. Pritom najznačajniji doprinos dat će državni proračun koji bilježi razinu manjka od 3,1% BDP-a, dok će izvanproračunski korisnici bilježiti ukupni manjak na razini od 0,7% BDP-a. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave imat će uravnotežen proračun.

U 2014. godini manjak proračuna opće države zabilježit će smanjenje na razinu od 3,3% BDP-a. U 2015. godini daljnje smanjenje udjela manjka u bruto domaćem proizvodu iznosit će 0,4 postotna boda BDP-a, odnosno dosegnut će razinu od 2,9% procijenjenog bruto domaćeg proizvoda.

Tablica 7.: Procjena ukupnog manjka/viška konsolidirane opće države

% BDP-a	Plan 2012.	Plan 2013.	Projekcija 2014.	Projekcija 2015.
Ukupni manjak/višak, državni proračun	-2,9	-3,1	-2,7	-2,5
Ukupni manjak/višak, izvanproračunski korisnici	-0,2	-0,7	-0,6	-0,4
Ukupni manjak/višak, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave	-0,3	0,0	0,0	0,0
Ukupni manjak/višak proračuna opće države	-3,4	-3,8	-3,3	-2,9

Izvor: Ministarstvo financija